

Revista Musical Catalana

Butlletí de l'ORFEO CATALÀ

Verdi

(1813-1901)

ESPRES del centenari de Ricard Wagner, el món musical acaba de celebrar-ne un altre no menys memorable i significatiu per lo que respecta al drama líric : el de Giuseppe Verdi, l'il·lustre compositor italià tant fill de la seva patria com ho fou Wagner de l'Alemanya. Bé podem dir que la gloriosa carrera de Verdi és de les més exemplars : és una producció, sempre en perfecció ascendent, que abarca més de mig segle, havent fet les delícies de tres generacions seguides. Lo mateix en les òperes de juvenesa que en les concebudes en plena maturitat, des de l'*Oberto* fins al *Falstaff*, quina saba més generosa d'inspiració hi raja! Amb quina ànima canta tota ella! Quin foc hi alena! Pocs mestres abans de Verdi havien sabut inflamar d'un tal ardor la llur música. No és pas d'estranyar, així, que amb els accents de Verdi s'enardissin els cors dels patriotes italians. La divinal eflorescència de les nostres cançons ¿no ha aixecat també l'esperit de Catalunya?

Però Verdi posseïa, a més, l'instint del teatre com pocs. Sentia tant bé les proporcions de mesura i la varietat d'efectes, que les seves obres (parlem de les més populars), malgrat llurs ostensibles defectes i la puerilitat de certs motius, rarament vos fatiguen : amb tanta fortuna aprofitava els contrastos, amb tanta oportunitat empleava els canvis de ritme, de moviment, de tonalitat!

La tècnica de les primeres òperes és veritat que no difereix gaire de la de Bellini i Donizetti; però més endavant l'orquestra de Verdi prén caràcter, i ajuda a segellar la personali-

tat del mestre, el qual se val dels recursos d'aquella a poc a poc, ja per donar color apropiat al lloc de l'acció, ja per subratllar les situacions més culminants del drama, fins a arribar, amb l'experiència dels anys i l'estudi constant, al perfet domini del seu art, podent crear *Aida*, aquest model acabat d'òpera gran, seguida d'*Otello* i de *Falstaff*, més admirables encara per entrar amdues de ple dintre'ls canons moderns del teatre líric. A propòsit del deliciós *Falstaff* s'ha retret diverses vegades la dita de Hans de Bülow, el qual sembla que, després d'oïr-lo, exclamà amb certa ironia: «Quan Verdi posseïa la melodia ignorava la forma: ara que coneix la forma ha oblidat la melodia.» Però també sabem que'l mateix Bülow se retractà, més tard, en una carta dirigida al mestre italià; i ho féu amb bona justícia, perquè *Falstaff* està escrit amb tanta inspiració com mestria, havent-ho testimoniat així, amb ocasió del centenari que recordem, les personalitats més assenyalades del món musical.

I es comprèn que als vuitanta anys escrivís encara Verdi amb una vena tal, perquè ell fou certament, un músic d'idees com potser en el gènere dramàtic no'n trobaríem d'altre en tot el passat segle (sense que això vulgui suposar que tingués, per exemple, més geni que Wagner, perquè ja sabem que la glòria serà sempre per a aquell que de les idees se sàpiga millor valer). Comprova la nostra dita el fet de no trobar-se potser dos motius, entre'ls seus més populars, que se semblin, i la dificultat de trobar entre'ls mateixos reminiscències (melòdiques, s'entén) d'altres autors.

Verdi tingué, a més, el talent de saber triar bons llibres per a les seves produccions líriques. Shakspeare i Víctor Hugo li inspiraren bon nombre d'òperes, i això no's pot negar que ha donat al seu repertori un valor força estimable per l'interès que'l públic hi troba. Vegi's, si no, lo que li ha passat a Meyerbeer, el qual, amb tot i la seva *grapa*, que encara en determinats moments s'imposa, es veu postergat perquè, per al públic, el teatre de Scribe ja ha ben mort. Així, mentre en el transcurs dels deu anys darrers el repertori de Meyerbeer no alcança en el nostre Liceu el nombre tant sols de vint-i-cinc representacions, Verdi n'ha aconseguit més de cent trenta en el mateix període d'anys.

Es, doncs, després de Wagner, l'autor que prefereix més el nostre públic, si ens atenim a lo que l'estadística proclama. Per tant, després d'haver-se glorificat a l'autor de *L'Anell del Nibelung*, en el Palau de la Música Catalana, la primavera passada, a l'empresa del Gran Teatre del Liceu li pertocava rendir a Verdi els honors que's mereixia en aquella casa amb ocasió d'escaure's enguany la memorable data del seu centenari.

Ara, per si algú trobés fora de lloc el nostre elogi a Verdi, a qui estimem principalment per la seva sinceritat d'expressió, volem recordar un fet que n'explicarà, creiem, la justesa.

Es l'impressió estranya que, de retorn d'una excursió pel Nord d'Europa, va produir-nos, a l'entrar a Catalunya en plena hora de mig-dia, la vista del Mediterrani amb son blau des-carat i eixordador. Portàvem encara impressionats en la retina els paisatges que acabàvem de deixar no feia gaires hores, i així s'explica que la vista d'aquella mar resultés per a nos-altres de la més gran discordància. Si l'haguéssim vista pintada, hauríem, sens dubte, exclamat: «—Això és fals, és antiestètic!» No obstant, a mida que apareixien les nostres muntanyes i es dibuixava la nostra costa, i el nostre cel ho omplia tot amb sa llum viva, aquella blavor de la mar, que de sobte ens sorprengué, ens semblà ja ben natural i força bella. Així és enganyadora també l'inspiració oberta d'un meridional. Escoltem, doncs, la música de Verdi, com també la dels seus il·lustres predecessors a Italia, a l'unissó de les nostres afeccions, dels nostres sentiments, sense prevenció de cap classe ni preocupacions d'escola, i gaudirem igualment de la seva bellesa natural: la claredat, la franquesa, la concisió, l'ardor intern que tot ho il·lumina i vivifica.

Admirem els músics del Nord, sí, per la llur saviesa i profunditat d'expressió; però no'ns hi embadalim tampoc massa, en llurs obres, que'ns farien oblidar que'l classicisme té el seu breçol en la nostra mar llatina.

JOAN SALVAT

Expansions

Consells a un neòfit

Per a X...

ENTRE els músics tocaven, a cau d'orella em diguéreu: «—...sentit allà entre'ls arbres, no fóra potser més bonic?...»

No, vos contestaré avui; no fóra pas més bonic: *fóra una altra cosa!*

Els vostres mots, amic, susciten, una vegada més, un ben considerable enfilall d'observacions.

Vaig a oferir-vos-en algunes.

* * *

Es sempre plaer, viu plaer, ço que en nosaltres desperten les coses belles. Però aneu amb compte, amic, aneu amb compte; i, quan escolteu, quan llegiu o quan contempleu, en fi, qualche cosa bella, no oblideu pas el següent: que, a més de sentits (*conductors subtilissims*), tenim esperit.

Ara bé: quan me diguéreu: «...sentit allà entre'ls arbres, no fóra potser més bonic?...» ho oblidàreu, tal volta.

Sí, no ignoro pas (i vós, amic, no ho ignoreu pas, tampoc) que certs músics contemporanis somnen precisament això: en prescindir de l'idea, de la forma, de la *materia*, m'atreviré a dir... I un art va sorgint (ja endevineu quin vull dir), que, com vós sabeu, s'adreça sols als sentits.*

A l'evocar, doncs, mentre els músics tocaven, aquell paísatge amic, anàveu, per tant, més a l'hora de ço que certament pensàveu. Car la vostra pregunta (jo us ho ben asseguro) no era pas filla, no, del desig vostre, ben fonament sentit, de millor entendre aquella música, de més intimar amb ella, i de ben capir, en un mot, el seu més abscondit i pregón sentit: volíeu, més aviat, servir-vos d'ella, crec jo, per gustar-la (amb l'ajuda d'un ambient que us és ben car) amb els sentits principalment... I jo us endevino ja, els ulls mig closos, demanant als arbres, a la música... ço que exigiu, per exemple, d'un perfum preferit.

Me plau citar-vos, ara, aquests mots d'Eduard Hanslick: «Asseguts en llurs sillons i mig endormiscats, — deia el conegut crític referint-se a certs *amateurs* — aquests aficionats se deixen atreure, breçar per la música, en lloc de ben considerar-la cara a cara i amb fermeza. La progressió o la disminució dels sons, tant aviat joiosos com agitats o tímids, els proporciona una sensació indefinida. I són tant ignocents, que s'imaginin que aquella sensació és purament estètica. Constitueixen el públic més fàcil d'acontentar. Són també els que més condicions reuneixen per desacreditar la música. El caràcter intel·ligent del plaer estètic no pot pas revelar-se a la llur faiso d'escoltar: un bon cigar, un plat delicat, un bany tebi, els produeixen un efecte anàleg, sense que ells ho sospitin, al d'una simfonia.»

Tant-de-bo, caríssim, que no li donessiu mai raó, a l'Eduard Hanslick, car... *no la tenia!*

* * *

Hi ha — vull dir-vos encara — una relació extremadament íntima entre l'obra d'art i el lloc per al qual fou creada. Traieu-la d'aquell lloc i la desnaturalitzareu: li fareu fer *una altra cara*; farà semblant de dir *altres coses*!...

* El darrer comentador de Debussy (Daniel Chennevière), després d'haver escrit que'ls clàssics, i sobre tot els romàntics, s'havien *servit*, si així podem expressar-nos, dels sentiments i de les passions humanes, afegeix: «Debussy ha canviat l'objecte de la música, sa inspiració. Amb Debussy... la música esdevé simbòlica. El simbolisme representa l'adveniment de la sensació dins l'art.»

Algún exemple us farà, crec jo, ben clarament comprendre ço que voldria que entenguéssiu bé.

¿Voleu venir, mentalment, a qualche plaça empordanesa?... Es dia de gran festa. Arreu de la plaça, això : gent, rialles, moviment, crits (*mots*, vull dir...). Aquí, algú cap nu de dòna; més enllà, alguna clapa roja... Emperò veus-aquí que'l flaviol refila : tot seguit, els cercles s'inicien, s'eixamplen, s'engrandeixen... i ja és un fet, ja ballen!

Ara bé : aquella mateixa gent que tant seriosament dançava, *comptava, vivia*... ¿vos l'imagineu, amic (amb els mateixos vestits, amb les mateixes... mans [fermes, colrades, nuoses] i amb els mateixos... clatells ben sanament besats pel sol)... dançant, comptant... dins qualche saló de Versalles?

Però encara hi ha més. ¿Vos haveu fixat, amic, en el sò originalíssim d'aquell aplec d'instruments nomenat *cobla*? Es ben agradós... no és veritat?... i, l'espignet de la *tenora*, ben plaent. Doncs bé : col·loqueu tot allò en un lloc tancat, en un lloc reduït... i ja sabreu ço que és patir!

Un altre exemple : ¿Haveu sentit, amic, allà a trenc d'alba (i entre'ls arbres, precisament), el xetorreig d'algú ocell? Al lluny (i vaig a evocar un record) la boirina ho amaga tot. Prop vostre tot és silenci. Assaboriu el goig de *sentir* el lloc, d'*entendre* l'hora... i, tot d'una, algú artista alat vos obsequia. I l'escolteu!

Pregunto jo ara : ¿és que, quan des de casa vostra oiïu, a voltes (mentre llegiu, penseu, *viviu*...), el cridaner canari (del pis de sota o del pis de sobre, tant se vall)... és que, en aital dolç (?) moment, sentiu, amic, un plaer ben semblant al fruit allà al bosc?

* * *

Hem d'observar, en fi, tot escoltant, les lleis (car en són unes!) d'una certa *perspectiva* (perspectiva subjectiva). Jo he sentit, com tot-hom, cançons de Schumann, per exemple, en un lloc reduït, íntim, entre poquets amics; n'he sentides, després, en més d'una gran sala; i, *des de lluny*, al camp, mentre vagava, he oït també, més d'un cop, bocinets de cançó!... En el primer cas he gustat *tot el lied*; en el segon cas, *una part del lied*; en el tercer cas... la flaire, tant solament, del *lied*!

M'enteneu?

* * *

I jo voldria, caríssim, que de tot ço que he dit n'extreguessiu això :

No fèu mai dir a les coses sinó ço que volen dir. Escolteu ço que elles diuen... i tal com

vos ho diuen. *Respecteu-les*, en fi, i ameu-les *com elles són*, com elles han volgut ésser i tal com s'entreguen a vós, ben gentilment. Que l'obra d'art, en un mot, no sigui mai, per a vós, senzill pretext de somniar *curiositats*!

F. LLIURAT

(De la revista *Catalunya*.)

Juventus, de Joan Manén, a Viena

Havent tingut lloc, a Viena, el dia 23 de novembre prop-passat, la primera audició de *Juventus*, de l'eminent artista català Joan Manén, alcançant un èxit brillant, la nostra col·laboradora Mme. Ewelina Píramall, que molt a pesar seu no pogué assistir al concert per trobar-se absent temporalment d'aquella ciutat, ens ha remès amablement els següents extractes de la premsa vienesa donant compte de dita obra en termes de la més gran consideració; els quals traduí a continuació, creient que'ls llegidors de la REVISTA ens ho agrairàn.

Del DEUTSCHES TAGBLATT. OSTDEUTSCHE RUNDSCHAU, del 27 de novembre :

«Una novitat, que devem al conegut violinista espanyol Joan Manén, obrí el segon concert filarmònic d'abonament del diumenge passat. Manén escrigué l'obra *Juventus, concerto grosso*, per a orquestra, piano i dos violins a solo, l'any 1905, és a dir, quan tenia vint-i-dos anys. El virtuós del violí i alhora compositor posseeix les més extraordinàries facultats. Va començar sa carrera, com ens diu el programa, essent un petit pianista prodigi. Avui és regonegut com a colós del violí, i mereix també ésser assenyalat com a artista creador. Sa obra simfònica de joventut, que s'acaba d'executar, pertany obertament a la música de programa. El programa ell mateix l'ha escrit : l'artista dubtant, errant-se, obrint els ulls, finalment triomfant i adquirint una personalitat ben definida, tal és el contingut dels quatre temps. En ells domina un tema fonamental que's modifica rítmicament, es transforma, s'amplifica, passant successivament per tots els instruments. Els demés motius semblen emparentats amb aquest tema fonamental, i, penetrant amb gran destresa contrapuntística i segur sentiment orquestral en l'organisme musical, tracten, d'una faísó interessant, de posar de relleu les intencions de l'autor. En tot cas, és en l'últim temps on el programa es fa més palpable. Però en el segon temps (*scherzo*) ens descriu d'una manera molt enginyosa els errors de la composició moderna. La sàtira és encara més significativa si es té en compte que l'obra d'en Manén data del 1905!... Com a vertader protagonista de sa obra, el compositor mateix seia davant del pupitre del primer solista, donant amb el lirisme de sa execució

un gran relleu al *concerto grosso*, la durada del qual és de tres quarts d'hora sense interrupció...»

Del WIENER ALLGEMEINE ZEITUNG, del 26 de novembre :

«...Aquest *Juventus* no pretén ésser profundament filosòfic, ni té ambicions polifòniques: ens ofereix el gest brillant i efectista, la línia melòdica complasent, força complasent, sovint seductora quan porta un sagell nacional. Una insinuant cantilena en *si* menor s'arriba a confondre amb lo popular *. Manén mateix l'ha executada amb tot l'encís de sa formosa, sempre neta, infal·lible dicció violinista...»

Del NEUE FREIE PRESSE, del 24 de novembre :

«...No manquen en aquesta obra els senyals d'un temperament bellament fogós, ni els passatges d'un colorit enlluernador, ni les més enginyoses combinacions; així com tampoc hi manca la matèria temàtica, que s'imposa especialment amb ses irrupcions rítmiques. La tècnica és sorprenent; essent també dignes de lloança les intencions més elevades de l'autor...»

Del DER MORGEN, del 24 de novembre :

«...Tota la simfonia està concebuda dintre d'una compacta unitat temàtica. I, fins allà on (com en l'*adagio*) altres motius ocupen el lloc preferent, el motiu primari es mou capritxós en segon terme. Hi ha en aquesta obra moltes coses interessants : aquí una fugitiva i sonora melodia de dansa espanyola, allà una encertada nota característica de color, després una superba peroració orquestral... I sempre palpita, fins en la més densa aglomeració de les combinacions sonores, l'inconfondible alegria musical de l'home llatí...»

Del NEUES WIENER JOURNAL, del 24 de novembre :

«El violinista espanyol Joan Manén és un dels millors virtuoses del violí de la nova escola : per l'absoluta puresa del seu to i l'extraordinària musicalitat de la seva execució recorda molt en Casals. A Viena l'hem sentit i admirat amb freqüència com a violinista : no tant com a compositor, amb tot i haver ja escrit als trenta anys, entre altres coses, dues òperes, un poema simfònic i un concert per a violí. Aïr el seu *Concerto grosso* per a orquestra, piano i dos violins va ésser la primera novetat dels Concerts Filarmònics d'enguany. Aquesta obra de regular extensió, que guarda relació amb la simfonia a causa dels quatre moviments que la componen, fou escrita a l'edat de vint-i-dos anys i porta el títol de *Juventus*. La partitura va precedida d'una introducció programàtica que sentimentalitza l'idea fixa de la vida d'un artista en la *Simfonia fantàstica* de Berlioz. Se'ns parla d'un músic novell, de primer assaltat pels dubtes, cercant després per al seu art una nova via, entregant-se als moderns i caient

* El tema en qüestió és, en efecte, una reproducció quasi textual de la cançó popular *Els Fadrins de Sant Boi*. (Nota del traductor.)

en lo ridícol; el qual, deixant més tard de banda ses excentricitats, veu l'aparició d'una estrella, sa estrella guiadora, seguint la qual se desenrotlla i enforteix la seva personalitat... La música està molt per damunt de la candidesa juvenívola d'aquest programa. Es una música elàstica, rica en combinacions sonores, en fantasies rítmiques, en efectes armònics; fent-se tant agradable, que un no's dóna compte que l'execució total requereix tres bons quarts d'hora. No's preté en ella tractar de la profunda filosofia alemanya i d'allò que nosaltres nomenem l'altíssima significació de la vida; però hi campeja una impetuositat romàntica, i fóra injust rebaixar el valor d'aquest genre de produccions musicals. Un tema fonamental, curt, però significatiu mitjançant una petita tercera que'l termina, impera en tota l'obra. L'autor se revela inagotable per variar, reprendre, donar colorit an aquest bri de melodia: sa fantasia no està mai mancada de recursos. El según temps sembla ésser una parodia de la tècnica moderna de la composició, amb sos salts de quarta, amb les indicacions *col legno* i amb els efectes dels instruments de percussió: usant aquests medis, si bé no profunditza gaire, copia amb força enginy certes manifestacions externes... En l'adagio s'afirma la musicalitat llatina del compositor. Els dos violins canten benhauradament i executen cadences exuberants. Aquí calla el piano, que en els altres temps fa bon servei a l'orquestra com a fons sonor... L'auditori seguí amb el més gran interès les bel·leses d'aquesta obra, posades de manifest per una execució brillant. El compositor mateix ocupava el primer lloc dels violins, seient al seu costat el concertista Karl Prill, qui va secundar feliçment l'eminent virtuós. La part de piano anà a càrrec de Joaquim Nin. El director, Felix v. Weingartner, i l'orquestra, contribuïren amb gran zel a l'èxit de l'obra.»

El Cant popular religiós

CONFERENCIA DEL MESTRE LLUÍS MILLET

EN virtut de l'acord prè per la Junta Directiva, el notable treball que'l director de l'ORFEO CATALÁ llegí en aquella memorable sessió-conferencia del Congrés de Música Sagrada que se celebrà a Barcelona pel novembre de l'any passat, és des d'ara un nou i valuós element d'estudi i de consulta, que quedarà integrat en el nostre gloriós renaixement artístic, del qual, per tractar-se d'una especialitat malhauradament ben poc conreada a la nostra terra, constituirà una flor ben vistosa.

Per això és que la REVISTA MUSICAL CATALANA, al sortir impresa la conferencia del mestre Millet, celebra tal com mereix l'aparició gràfica d'aquest treball de musicologia, que certament honrarà, davant dels estudiosos estrangers, el nostre renaixement musical.

Poques són, per dissort, com hem dit, les mostres que a Catalunya tenim d'aquesta mena d'estudis; i, si bé és veritat que'l nostre il·lustre Pedrell ja de temps ha fet sonar el nom de la nostra pàtria arreu d'Europa amb els seus lluminosos treballs per tot-hom alabats, en el cas present l'aparició de la conferència del director de l'ORFEO CATALÀ revesteix un caràcter especial per tractar-se d'una obra *nostra* per la llengua en que està escrita i pel fons, car, en general, és del cant popular religiós de Catalunya que parla el mestre Millet. Es, doncs, aquesta conferència, al costat dels valuosos treballs catalans dels Srs. Pedrell, Carre-ras i Bulbena, Chavarri i altres, una bona bella mostra de la preuada i eficaç contribució dels nostres artistes i homes d'estudi a l'integral renaixença de la nostra Catalunya.

Al comentar aquest fet, la REVISTA MUSICAL CATALANA sent un íntim goig, no tant sols per la publicació del referit treball, bellament editat per la Junta Directiva de l'ORFEO amb tots els exemples musicals que l'il·lustraren al llegir-se, sinó que també l'omple de satisfacció el poder donar als nostres subscriptors la grata nova que la conferència de D. Lluís Millet els serà entregada junt amb el present número del nostre Butlletí.

A l'assenyalar en la REVISTA la publicació de tant important treball, acordada per la Junta de l'ORFEO per fer-ne ofrena a tots els socis, com homenatge al seu mestre-director, ens complaem també en fer constar la nostra satisfacció per tant patriòtic acord.

Des de París

APUNTEM en lloc d'honor el concert celebrat a la Sala Gaveau, el dia 6 del passat novembre, organitzat pel degà dels compositors francesos, Mr. Camille Saint-Saëns. Era el seu darrer concert, no volent ja aparèixer de nou davant del bon públic parisenc, segons declarava ell mateix en una carta que precedia al programa; decisió contra la qual protestaren els admiradors del mestre ovacionant-lo sorollosament en el curs d'aquella vetllada, i contra la qual ha protestat la premsa amb unanimitat. Perquè, realment, Saint-Saëns sembla posseir el secret de la joventut eterna. Lo mateix com a pianista que com a organista, segueix fent gala d'una puresa de dicció i d'un virtuosisme que'ls anys esborren sens pietat en altres executants: és un cas extraordinari. Tocà a l'orgue sa *Marxa religiosa*, son *O Salutaris* i la *Gran Fantasia sobre'l choral del «Profeta»*, de Liszt, aquella composició tant terriblement difícil que pocs organistes gosen incloure en llurs programes. Com a pianista, acompanyà sa *Introducció i Rondó capritxós*, executat pel violinista Jules Boucherit; s'encarregà de la part de piano de son formós *Quintet*, i, acompanyat per l'orquestra que Mr. Monteux dirigia, interpretà magistralment el *Concert en si bemol* de Mozart.

En els Concerts Lamoureux cal consignar l'estrena d'una *Simfonia en mi menor* de

Georges Brun, primer assaig ben meritori d'un artista jove, que és precis tenir en compte. Esperant l'audició completa de *Parsifal* al teatre, Chevillard ens serveix importants fragments de dita obra. Essent Schumann un dels autors les obres dels quals dirigeix amb preferència, s'ha proposat executar successivament ses quatre *Simfonies*, havent ja fet sentir la primera en *si* bemol i la segona en *do* major.

Els Concerts Colonne ens han ofert *Faust et Hélène*, la cantata amb la qual obtingué enguany el gran premi de Roma Mlle. Lili Boulanger. La forma imposada és encongida i passada de moda, poc a propòsit perquè un artista novell hi pugui lluir ses qualitats naixents. Per això aquesta mena d'obres desarmen la crítica. En la nova cantata pot entreveure's que Mlle. Boulanger escriu amb facilitat i que encara no està prou formada per sostreure's a l'influència de Wagner i dels autors francesos contemporanis. Però ¿què més podem demanar a una *charmante* compositora de vint anys?

En els concerts dels dies 23 i 30 de novembre Gabriel Pierné ha dirigit d'una faisó ben notable el *Faust* de Schumann, distingint-se tant l'orquestra i els chors com els solistes MM. Albers, L'Heureux i Nivette, Mme. Vallin-Pardo i altres.

Decididament l'ideal creació de Schumann se farà popular a París, car també ha sigut executada en la sala del Conservatori en un concert extraordinari que ha precedit els normals d'abonament, sota la direcció d'André Messager i amb els mateixos interpretadors de l'any passat. El primer concert d'abonament va oferir poca novitat: les *Simfonies primera i segona* de Beethoven, el *Concert* de violí de Lalo, executat per Georges Enesco, i els chors d'*Ullises*, de Gounod.

En el primer concert de la Societat Bach, sota la direcció de Gustave Bret, hem sentit dues *Cantates*, la del diumenge de Quasimodo i la del primer diumenge després de l'Epifania, tenint per solistes Mme. Philippi i l'incomparable tenor Walter, que'l públic barceloní no deu pas haver oblidat. El jove organista de Saint-Eustache, Joseph Bonnet, executà amb sa regoneguda mestría algunes obres d'orgue de Joan Sebastià.

Des de ma última correspondència he passat dos cops a la *rive gauche* amb l'objecte d'aplaudir joves artistes catalans procedents de Barcelona, els quals donaren un parell de concerts en la Schola Cantorum. El primer, celebrat el 17 de novembre, anà a càrrec del Quartet... «Renacimiento».

No cal dir l'estranyesa que m'ha causat aquesta imprevista traducció. Jo he seguit amb gran interès les notícies que d'aquests joves i simpàtics artistes ens ha donat la REVISTA d'ençà que agropats començaren a fer-se conèixer en públic; amb goig vaig saludar l'aparició d'un quartet ben català batejat amb el nom de «Quartet Renacimiento»... A l'arribar a París, ¿per què, mal consellats, han semblat avergonyir-se d'ésser catalans? El fet és encara més imperdonable a la Schola Cantorum, que ha vist conviure fraternalment arracerats sota son sostre hospitalari estudiants vinguts de diferents regions d'Espanya, tots molt amics i no obstant ben dissemblants els uns dels altres, tant pel caràcter com per la llengua que parlaven: l'andalús Turina, els catalans Civil, Gibert, Sangrà; els vascos Guridi, Usandizaga... Tot-hom sab, a la Schola, la diversitat ètnica que enclou la península ibèrica, i, a l'acollir els artistes catalans, s'hauria trobat perfetament lògic que ostentessin un nom ben català.

Musicalment, meresqueren les lloances i els encoratjaments de tot-hom, quedant l'au-

ditori sorprès al comprovar, dintre de la difícilíssima especialitat que conreen, el grau de perfecció que han assolit. Veus-aquí el judici que'n fa el distingit crític Mr. Henri de Curzon des de les columnes del *Guide Musical*:

«En aquesta sessió, que havia atret un públic molt nombrós i obtingué un èxit vivíssim, executaren el pintoresc i picant *Quartet en re* de Borodine, el subtil *Quartet*, igualment en *re*, de Turina, i el saborós *Quartet*, sempre en *re*, de César Franck. (Enginyosa, aquesta aproximació de tres obres, tant diferents d'estil, en el mateix to.) Aquests joves posseeixen excel·lents qualitats: en primer lloc una unitat d'execució, una cohesió de musicalitat, perfectes; després una precisió rítmica, una netedat, i a voltes una bellesa de sò, molt notables. Lo que encara els falta els serà donat pels anys: un poc més de poesia, d'expressió íntima, d'amplitud d'estil. Mes són ja ben interessants, i cada un d'ells per ses qualitats personals: ni un moment, quan un d'ells, arribat son torn, dibuixa una frase a solo, se sent una depressió en l'eloqüència sonora del conjunt. Un els aprecia dos cops: per llur reunió i per ells mateixos.»

El dia 1 del corrent, en la mateixa sala, donà un concert el Trio de Barcelona, compost pel violinista Marià Perelló, el violoncel·lista Joaquim Pere Marés i el pianista Ricard Vives, els quals executaren el *Trio en re* major de Beethoven, el *Trio en sol* menor de Schumann i el *Trio en fa* menor de Dvorak. Foren també rebuts amb èxit falaguer, com ho mereixia llur execució i interpretació força curades, cridant especialment l'atenció el violoncel·lista pel to que treu de l'instrument i per son jòc expressiu.

De teatres poc hi ha que dir. El dels Camps Elíseus segueix amb les portes tancades. A l'Òpera Còmica, estrena de *Céleste*, d'Emile Trépard, obra de baix nivell artístic.

F. A.

Des de Brussel·les

DELS cinc números que contenia el darrer programa de l'últim Concert Ysaye, tres eren nous per a nosaltres. Veus-els aquí: *Simfonia n.º 2*, de Théodore Dubois; *Impressions d'Ardenne*, de Josep Jongen, i *Kermesse flamande*, de Michel Brusselmans. Si mal no recordo, quan l'obra del que fou director del Conservatori de París, T. Dubois, s'estrenà a París, el públic de les altures del Teatre del Châtelet, on s'efectuén encara els Concerts Colonne, xiulà ben francament. Aquí, al contrari, l'obra ha sigut aplaudida. Es ben delicat lo que vaig a dir, i faria potser bé... no formulant-ho; però m'és agradós, ho confesso, dir-hi també *la meua*, en aquestes lleugeres i sempre improvisades correspondències, quan l'ocasió s'hi presta un xic. I lo que voldria avui dir és el següent: que cert públic de París, així com també certs compositors parisencs, estan potser *viciats*. Atrès per tot lo *nou*, veritablement *nou*, van sentint-se gairebé incapacitats per judicar

serenament tot allò que no sigui estrany, turmentat. I, entre una pàgina senzilla, emperò sentida... i una *boutade* de Satie, o una paradoxa de qualsevol altre, els aficionats als quals faig al·lusió es queden, decididament, amb la paradoxa... fins quan no l'entenien. I acabaran per sentir més l'atracció d'allò que'ls sorprèn que d'allò que'ls commou... Ben al contrari del que sentia i pensava, per exemple, el vell Couperin... Tot això per dir que trobem perfectament natural, naturalíssim, que, al sorgir, un dia, de l'orquestra del Châtelet, la 2.ª *Simfonia* de T. Dubois, simple, mansoia, havia de succeir fatalment el que va succeir: que havia d'ésser xiulada, afusellada, sense cap classe de consideració. I ho hauria sigut, creiem nosaltres, fins en el cas que hagés sigut millor. Sí: els parisencs (certs parisencs!) estan potser viciats, caminen potser... esma-perduts. Un xic més de serenitat, de tolerància i... d'eclectisme els fóra potser necessari. Aquí, la 2.ª *Simfonia* de Dubois, ha sigut, repeteixo, força aplaudida. No és pas, certament, una producció gens transcendental, però és clara. No hi ha grans esclats lluminosos (els genis van resultant... i han resultat sempre... un xic rars); emperò tampoc hi ha grisors. Es, en tot cas, una producció ben feta, i qui l'ha concebuda és un senyor força estimable.

Les dues obres belgues estrenades (la de Jongen i la de Brusselmans) són ben diferents de la de Dubois. Són, a més, ben diferents entre elles. La del compositor val·lò és un xic massisa, atapaïda. Es l'obra d'un músic extremadament expert que, com molts músics contemporanis extremadament experts, sent potser amb massa vivesa l'atracció (i la preocupació) del *métier*. Però és una producció noble i seriosa, que cal aplaudir. Mes els bells paisatges d'Ardenne haurien pogut inspirar al mestre Jongen més belles coses. Hauria pogut cantar-los més francament... Car jo us ben asseguro que tot allò és ben fet per inspirar altres coses que contrapunts i sonoritats!... Jo en servo els millors records!...

L'obra de Mr. Brusselmans (*Kermesse flamande*) és treta, deixeu-m'ho dir així, d'una tauleta de Breughel. Es un poema ple de color, que evoca, en cinc episodis, diferents moments de tot un dia de festa, de *kermesse*. Es una producció ben saborosa, que fa gran honor a l'art belga.

L'Ysaye dirigí també una altra producció belga, força interessant, que ja coneixíem: *Légende du Chevrier*, de Fr. Rasse.

El número dedicat al solista era confiat, en aquesta sessió, al notable violinista Lucien Capet. Ha tocat admirablement el *Concert* de Beethoven.

I ja no'm queda més temps per parlar dels concerts innumbrables donats respectivament per Ysaye i Pugno (Societat Filarmònica), per Delgouffre, pianista; Ivette Gilbert, Mischa Elman, violinista; etc. Mencionem també dos nous èxits de Zimmer: ha donat una nova sessió, interessantíssima, de *Quartets*, i ha dirigit amb força talent el primer concert de la temporada donat per la societat J. S. Bach. El Trio de Barcelona (Perelló, Marés, i Vives) ha donat, en fi, un concert (Salle Nouvelle), al qual sento no haver pogut assistir. M'han dit que ho varen fer bé.

A. M.

A fi de donar cabuda en aquest número a tot l'original sobrant del passat, suprimim la Secció de Catalunya, les notes corresponents a la qual insertarem en el número del proper janer.

Notes bibliogràfiques

SUOMEN KANSAN SAVELMIA (CANTS POPULARS FINLANDESOS):

- a) *Maalliset laulusävelmät* (Cançons profanes). Quadern núm. 12, contenint 200 melodies.
- b) *Runosävelmiä* : I. *Inkerin runossävelmät* (Cants rúnics : I. Melodies rúniques de l'Ingermanlandia). Un volum, contenint 940 melodies. Finnischen Litteraturgesellschaft (Societat de Literatura Finlandesa). Helsingfors, Finlandia.

La Societat de Literatura de Finlandia ens ha remès dos llibres de mostra de la gran publicació que ha emprès, sota la direcció de l'eminent folk-lorista Dr. Ilmari Krohn, amb el fi de reunir en una col·lecció els tresors de la música popular d'aquell país. La publicació es divideix fins al present en quatre series, segons les materies : la primera (*Hengellisiä sävelmiä*) està consagrada als cants religiosos, la segona (*Maalliset laulusävelmät*) a les cançons profanes, la tercera (*Kansantansseja*) a les melodies de dansa, i la quarta (*Runosävelmiä*) als cants rúnics. Aquesta darrera serie es subdivideix en les tres seccions següents : *Itkusävelmät* (Complantes), *Lastensävelmät* (Cançons d'infants) i *Varsinaiset runosävelmät* (Cants rúnics propiament dits).

No cal fer notar l'importància d'aquesta col·lecció, en la qual s'anoten els cants amb totes les llurs variants, essent ordenats amb minuciosa cura segons les característiques de llur context musical. La Societat de Literatura Finlandesa no ha estalviat medis per al millor èxit del seu projecte. Així, a l'objecte de recopilar les melodies rúniques, envià especialment a l'Ingermanlandia, durant l'estiu de 1902, dos de sos membres més distingits, els Srs. Eino Levón i Armas Launis, els quals recolliren llavors prop de set centes melodies. El segon dels esmentats senyors emprengué una altra excursió per la mateixa encontrada l'estiu de 1906, aquest cop provist d'un fonògraf; havent pogut impressionar unes dues centes plaques.

Afegim que'ls pròlegs i les notes aclaratòries, escrits en llengua finlandesa, van seguits de la traducció alemanya : així es facilita la consulta d'aquesta obra, que és una seriosa contribució a l'estudi del folk-lore dels països septentrionals. — A.

J. J. NIN : *Las tres grandes escuelas musicales del siglo XVIII*. Conferencias pronunciadas por Joaquín Nin en la Sociedad Filarmónica de Bilbao los días 22 y 24 Enero 1913.

Dues conferencies amb les quals el nostre distingit col·laborador il·lustrà les sessions musicals que amb Blanco Recio donà a Bilbao. La primera de les citades conferencies fou consagrada als músics italians i francesos del XVIII. La segona fou dedicada a Bach. Al parlar el Sr. Nin de les característiques de l'art musical del segle XVIII, digué coses justíssimes. I a l'ocupar-se de J. S. Bach recordà grans veritats. Aquestes conferencies (ben a propòsit per ben guiar els no gaire al corrent, encara, de certes coses) demostren un cop més que'l Sr. Nin, a

més d'ésser pianista, és també artista de gran cultura. Són, a més, una nova expressió de l'ideal enlairadíssim que en J. Joaquim Nin persegui sempre. — X.

FRANZ SCHUBERT : *Nouvelle chaîne de ländler et valse*. Choiesies, réunies et doigtées par Wanda Landowska. A. Guthel, Moscou.

Ramell de ländler i valsos extremadament fresquívols. La tendra ingenuitat de Schubert hi és força palesa. A més d'haver-los escollit i reunit, Wanda Landowska els ha destrament digitats. L'edició, per altra part, és ben cuidada. Tots els pianistes i aficionats àvids de novitats, d'esquisideses, podran, doncs, recorre-hi. — X.

MÚSICA PER A ORGUE

De la casa Marcello Capra, de Turín :

- I. ANTONIO SCHWARZ : *Antologia XV Organaria Liturgica*, op. 23. 160 Composizioni originali per Organo in tutte le tonalità maggiori e minori, in forma di Cadenze, Preludii, Versetti, Fughette, Trii, Canoni.
- II. CESARE FRANCO : *Preludio per Organo*.

De la casa Janin Frères, de Lió :

- I. F. DE LA TOMBELLE. *Dix pièces pour orgue*, sur thèmes grégoriens, populaires ou originaux. — 1.re Cahier : *Offertoire*. (Ave Maris Stella, 1.re mode), *Offertoire* (Calicem salutaris accipiam, 3.re mode), *Elévation* (Coelestis urbs Jerusalem, 4.re mode), *Elévation* (th. orig.). — 2.de Cahier : *Prélude* (Creator alme siderum, 2.de mode), *Prélude* (canon sur un th. orig.), *Sortie* (sur un th. pop.), *Sortie* (Victimae paschali laudes, 1.re mode).
- II. L'ABBÉ F. BRUN : *Cinq pièces brèves* sur des thèmes grégoriens pour orgue (ou harmonium). — *Gaudeamus* (entrée), *Ave Maris Stella* (Verset ou communion), *Deo Gratias* (Orbis factor), *Adoro te* (Prélude), *Verset cantilène* (Dans la tonalité grégorienne).

De la casa J. Fischer and Bro., de Nova York :

- I. RECITAL PIECES FOR ORGAN. (*Peces de concert per a orgue*.) Quatre quaderns continen les obres següents : G. WARING STEBBINS : *Allegro moderato*; RUSSELL KING MILLER : *Cortège*, *Elegy*, *Impromptu*, *Sérénade*, *Berceuse*, *Festival Postlude*, *Chanson pastorale*; ALFRED J. SILVER : *Berceuse*, *Postlude*, *Réverie*, *Jubilate Deo*; PAUL D'ACOSTA : *Marcia Festiva*, *Larghetto*; CHARLES WAKEFIELD CADMANN : *Meditation*, *Legend*, *Caprice*; J. FRANK FRYSSINGER : *Nocturne*, *Méditation*; A. LETONDAL : *Toccata*; L. M. GOTTSCHALK : *Ballade* (transcripció); IGNACE MÜLLER : *Cantabile*, *Elegie*; K. OCKLESTON-LIPPA : *Melody*; R. BARRETT : *Christmas-Offertory*; H. J. STORER : *Réverie pastorale*, *Grand Chorus*, *Intermezzo*, *Finale from Sonata*; H. BROOKS DAY : *Allegro symphonique*, Wm. REED : *Andante pastorale*;

EDWARD F. JOHNSTON : *Evensong*; HERBERT J. WRIGHTSON : *Morning Thought*; POLIBIO FUMAGALLI : *Toccata e Fuga*; EMILE DETHIER : *Andante cantabile, Improvisation*; FR. RAPHAEL MÜLLER : *Cantilena*; REMIGIO RENZI : *Fulgens stella maris*; EDWARD J. BIEDERMANN : *Marche nuptiale*; W. D. ARMSTRONG : *Scherzino*.

- II. GASTON M. DETHIER : *Prélude*.
- III. GASTON M. DETHIER : *Nocturne*.
- IV. GASTON M. DETHIER : *Caprice (The Brook)*.
- V. GASTON M. DETHIER : *Procession solennelle*.

De la casa A. Coppenrath (H. Pawelek), de Ratisbona :

- I. ORGELKONZERT. (*Concert d'orgue*.) Col·lecció de composicions antigues i modernes per a orgue sol i amb altres instruments, destinades al concert i a l'estudi, publicades per OTTO GAUSS:

Segona serie, comprenent :

ROB. FUCHS, op. 91 : *Fantasie*.

V. F. SKOP, op. 54 : *Sonate in A moll.*

V. F. SKOP, op. 57 : *Fantasie*.

RODERICH VON MOJSISOVICS, op. 31 : *Drei Vortragsstücke*.

M. J. ERB : *Méditation*, per a orgue i violoncel.

JOSEPH HAAS, op. 31 : *Variationen über ein Originalthema*.

PAUL KRAUSE, op. 8, n.º 2 : *Basso obstinato*, i op. 9, n.º 1 : «*Alle Menschen müssen sterben*», preludi canònic.

HUGO DAFNER, op. 1 : *Sonate*.

- II. CHRISTOF LOß. KAGERER, op. 9 : *Toccata und Fuge über D-A-C-H-S*.

De la casa Bantus-Verlag G. M. B. H., de Tréveris :

LUDWIG BOSLET, op. 35 : *Sonate n.º VI in C moll.*

Veus-aquí un bon nombre d'obres per a orgue, que l'atzar ha anat reunint de ben diferents procedencies perquè se'n doni compte des de les planes d'aquesta REVISTA. N'hi ha de totes menes i tendencies; n'hi ha de tots els graus de dificultat; n'hi ha d'escrites amb un fi purament pràctic i circumstancial, i d'altres que poden presentar-se com exemples d'alta composició, independentment de tota limitació o subjecció. D'unes i d'altres parlem-ne, encara que sols sigui ràpidament.

Seguint l'ordre de llista, ens trobem en primer lloc amb l'*Antologia* del distingit professor de la Reial Escola Normal de Straubing, Antoni Schwarz. No podem menys d'aplaudir el fi pràctic d'aquesta obreta, que no és altre que posar en mans d'un organista poc destre cadencies i intermedis correctament escrits i no sense elegància, que li estalviaràn la penosa feina d'improvitzar i divagar.

El *Preludi* de Franco és simplicitíssim : de música agradable, no ofereix, però, idees noves ni sallents.

Les *Dèu peces* del Baró de la Tombelle, que's presenten també amb tota simplicitat, formen un conjunt ben atractiu. S'hi noten, és cert, algunes desigualtats d'estil degudes a influències de les quals és difícil sostreure's en l'ambient en que ha viscut l'autor : en primer lloc l'influència de Guilmant i César Franck, i potser en segon terme l'influència de la mateixa música profana francesa moderna. En tot cas, quan l'autor se mostra més afortunat, rítmicament i melòdicament, és quan s'apoya en el cant gregorià. En conjunt aquestes peces mereixen formar part del repertori dels organistes d'església.

Així mateix ho mereixen les *Peces breus* de l'abbé Brun, cinc gloses curtíssimes i fàcils, molt interessants i representatives de la manera de fer peculiar an aquest modern gregorianista.

Per apreciar degudament l'important col·lecció de *Peces de concert* que'ns ve dels Estats Units, és precis fer-nos ben bé càrrec del concepte en que es té l'orgue en els països anglo-saxons. Nosaltres entenem que, en la sala de concert, l'orgue, per sa naturalesa mateixa, no pot perdre sa dignitat, que exclou la part més baixa i sensual de la música, no oblidant mai del tot sa finalitat primordial, que és l'intervenció en el culte religiós. Mes anglesos i yanquis, boi assignant a l'orgue son lloc d'honor en el temple, l'han estimat, a més, fins al punt de fer-ne l'instrument popular per excel·lència. No sofreixen, doncs, escàndol, ans bé senten un goig positiu, a l'escoltar en llur instrument favorit aquella música de ritme quadrat que'ns fa aixecar i marxar com a soldats, o bé els esplais més íntims que nosaltres tant sols ens atreviríem a confiar al teclat del piano : nocturns, *rêveries*, meditacions, *berceuses*, serenates... D'aquí ve la floració de tota una literatura de música d'orgue decorativa, brillant, pomposa, o amable, delicada, distingida, que conreen un estol de compositors arribant a formar una escola nacional. Ells saben escriure amb franca inspiració i amb tècnica excel·lent, valent-se en general de formes poc complicades que entrin tot seguit de ple en els gustos del públic. Dintre d'un grau major o menor de mèrit, que no podríem esbrinar sense caure en la proximitat, cal regonèixer molt especialment que demostrin haver estudiat amb profit la riquesa de recursos de l'instrument.

Mr. Gaston M. Dethier dona proves, en el *Nocturn*, de saber emmotllar sa inspiració dintre d'un marc petit, però així mateix posseeix ardidesa suficient per tractar amb desembarraq formes més desenrotllades. Són peces força interessants la *Professó solemnia*, ampla i majestuosa; el capritx *The Brook (La Riera)*, que és una mena de scherzo simfònic, original i entremaliat, prou difícil d'execució; i el *Preludi*, en el qual, l'autor, deixant de banda les idees pintoresques, escriu sols música pura i segueix les petjades dels grans mestres.

Al nom d'Otto Gauss associa el pensament la monumental Antologia de mestres de l'orgue, antics i moderns, que té publicada en quatre volums, l'últim dels quals conté preuades composicions d'autors de la nostra terra. Essent l'objecte de dita Antologia ans que tot religiós, ara el zelós compilador ha emprès la publicació d'una nova *Antologia* especialment dedicada a la música de concert. Dividida en diferents series, comprendrà també autors de totes

les èpoques i nacionalitats. La segona serie, que tenim a la vista, està dedicada als mestres alemanys contemporanis. El primer aspecte de conjunt de les obres que s'hi reuneixen és una extraordinària barreja de fórmules rítmiques, un allau d'elements cromàtics, una acumulació desapiadada de dificultats materials a vèncer per arribar a una interpretació satisfactoria. I és que la moderna escola d'orgue alemanya procedeix d'una manera oposada a l'escola de que parlàvem suara: no guarda cap consideració ni al públic ni a l'executant. Produeix austerament, abstractament, armada de totes les armes de la nova tècnica armònico-contrapuntística, la qual, preconitzada per Max Reger en sa copiosa producció, ha tingut bon nombre d'adeptes. Mes, un cop vençuts els obstacles que de moment dificulten el familiaritzar-se amb les obres aplegades per Otto Gaus, quan s'ha penetrat el sentit llur, no's pot menys d'admirar tant savies produccions i de fruitar els moments d'emoció que indubtablement enclouen. Davant dels noms de mestres fets, com Fuchs, Skop, Erb, cal inclinar el cap respectuosament: els altres noms d'autors més joves (Mojisovics, Haas, Krause, Daffner) els saludarem com una bella esperança de l'art orgànic alemany, a judicar per les obres, ja força assenyalades, que produeixen.

An aquests noms cal afegir el de Christof Lor. Kagerer, la *Toccata i Fuga* del qual ens plauen per llur sentit més tradicional i per la diafanitat de l'escriptura.

La música de Ludwig Boslet té també un caient tradicional, essent l'influència mendelssohniana la que's fa més visible, especialment en el final de sa *Sonata*, que, dels tres temps que la componen, és el menys distingit. Aquesta obra, en conjunt, es fa assenyalada per ses belles qualitats de claredat i sobrietat, que la fan sumament atractiva. — V. M. DE G.

*

AMÉDÉE GASTOUÉ. *La Musique d'Eglise. Etudes historiques, esthétiques et pratiques.* — Lió, Janin frères.

Veus-aquí, reunides en un volum i degudament amplificades, les materies que foren objecte d'un cicle de conferències pronunciades a l'Institut Catòlic de París durant el primer trimestre de 1911.

Es un llibre força interessant i de fàcil lectura, amb tot i trobar-se, en ses pàgines, abundoses mostres de la vasta il·lustració que posseeix el distingit professor de la Schola Cantorum.

Comença l'autor donant un cop de vista sintètic sobre el lloc que ha ocupat la música en l'activitat intel·lectual de l'humanitat, prenent com a punt de partida les paraules de Sòcrates que'ns han sigut transmeses per Plató. Aquell filòsof parlava, un dia, de coses profundes amb Thrasymachus: « — No dius d'un home que és músic i d'un altre que no ho és? » — « Sí. » — « Ara bé: quin de tots dos és intel·ligent i quin no ho és? » — « El músic — respongué Sòcrates — és intel·ligent: l'altre no ho és pas. »

A continuació tracta Mr. Gastoué del sentit filosòfic i místic de la música, i especialment de la música religiosa, estudiant els preciosos textos de Climent d'Alexandria, de Sant Agustí i de Sant Tomàs referents a ella. Però, proposant-se un fi pràctic, endreça sa erudició mateixa

an aquest fi. Així, doncs, examinant històricament els abusos i defectes en que ha caigut molts cops la música religiosa, retraient les queixes dels pontífexs i dels moralistes, i les mides coercitives i reglamentacions que alguna vegada s'han imposat, dóna una severa lliçó de la qual molts se podran aprofitar. Així mateix, parlant de cant gregorià i de música polifònica, troba accents eloqüents que fomentaran el conreu de l'un i de l'altra.

En un llibre com aquest no hi podia faltar un comentari al *Motu proprio*. A més, Mr. Gastoué ha volgut tributar un afectuós record a Charles Bordes i a sa campanya a favor de la restauració de la legítima música sagrada.—G.

Noves

OBRES COMPLETES DE VICTORIA. — Hem rebut el núm. 112 de les *Mitteilungen* de la casa Breitkopf & Härtel, de Leipzig, en les quals se dóna compte de les noves publicacions d'aquesta important casa editorial, comprenent obres de Jean Sibelius, Julius Weismann, Fritz von Bose, Ferruccio Busoni, Karl Bleyle, Otto Taubmann, Alban Föster, Christian Sinding, etc.

Cal esmentar molt especialment la publicació del vuitè i darrer volum de les obres completes de Victoria, empresa magna encomanada al mestre Felip Pedrell, qui l'ha coronada feliçment amb un magistral estudi sobre la personalitat artística del gran músic espanyol, amplificant i completant d'una manera definitiva el judici de Proske : «Sense la més petita falta que enteli la puresa de la melodia i de l'harmonia, es troba en la música de Victoria un sentiment tant elevat de pietat, que predisposa a l'oració. No s'hi troba el més petit deix profà, fent-se difícil creure que hages pogut compondre obres que no fossin religioses... El gran sacerdot espanyol se distingeix per la seva delicadesa, la seva forta expressió, la robustesa de son estil, sa dignitat serena i a l'enséms sublim, que fan d'ell un dels astres més lluminosos del temps passat.»

UN CENTENARI. — Alemanya ha celebrat enguany el centenari de la batalla de Leipzig, nomenada també *batalla de les nacions*, en la qual els Estats europeus aliats desferen d'una manera decisiva el poder napoleònic, ja prou debilitat després de les campanyes d'Espanya i de Rússia.

Com és de suposar, la música també s'ha associat an aquesta commemoració, sobressortint, per llur valor, l'*Obertura triomfal* (*Sieges-ouverture*), de Karl Bleyle (la qual, després d'ésser estrenada amb èxit a Leipzig per l'orquestra del Gewandhaus, ha recorregut les principals sales de concerts alemanyes), i la missa alemanya *Eine Deutsche Messe*, d'Otto Taubmann, no menys apreciada

pel públic i per la crítica. Inevitablement, s'ha comparat aquesta obra religiosa-patriòtica amb el *Requiem alemany*, de Brahms; i no ha mancat qui l'ha declarada superior an aquest, tant per sa tècnica formidable com per la major riquesa de matisos dels sentiments expressats. No cal dir que aquestes crítiques, fetes sota l'impressió del moment, sols tenen un valor molt relatiu; i, sense discutir els mèrits que indubtablement reuneix la producció de Taubmann, no oblidem que'l *Requiem* de Brahms és un dels monuments més sòlids de l'art modern alemany.

La *Missa alemanya*, estrenada a Dessau, ha assolit en dita ciutat sa quinzena execució, el dia 20 de novembre, sota la direcció de Franz Mikorey, prenent-hi part una massa choral de 250 persones, composta amb els chors de l'Acadèmia de Cant de Dessau, del Teatre de la Cort i de la Jähnigensche Gesangverein, i amb nois de la Knabenmittelschule.

FÈLIX WEINGARTNER ha complert fa poc la cinquantena. Ple de projectes per a l'esdevinidor, i de cor ben jove, li plau, no obstant, recordar sos anys d'infantesa i els primers indicis de sa vocació artística. Aquests records els ha consignat bellament en un dels escrits reunits en el volum intitulat *Akkorde*, del qual reproduïm la següent curiosa reminiscència:

«Essent molt viva l'afició que tenia al teatre, era natural que ben aviat tractés de compondre una òpera, impacient com estava de posar a prova les meves aptituds. Jo mateix vaig combinar-me un argument. El tenor entrava a la sala d'un castell i cantava una aria. Arribava després el bariton (el traïdor, naturalment), i començava la seva acció dramàtica foragitant el seu rival i cantant: «Fòra, fòra d'aquest castell!».

D'aquests versos clàssics jo n'estava contentíssim, però amb ells vaig cloure mos primers intents escènics. Llavors vaig començar a posar en música *Ali Baba* per a mon teatre de marionettes; però vaig interrompre aviat ma tasca. Havent sentit dir que existia una òpera de Spontini intitulada *Hernán Cortés*, vaig adquirir-ne el llibret, i, havent-hi afegit de la meua collita dos actes més en vers, vaig posar en música un d'aquests, manllevant obertament moltes coses de *L'Africana*.

Durant algú temps Meyerbeer va ésser mon autor predilecte: *Els Hugonots* eren el meu ideal, i considerava el quart acte de *El Profeta* el *summum* de l'art dramàtic. Amb alguns companys d'estudis, que eren ja ardents wagnerians, sostenia vives discussions en el paradís del vell teatre de la vila i en altres llocs de reunió. Mes mon entusiasme meyerbeerà rebé per primera vegada un cop molt fort quan el Teatre de Graz tingué l'ardidesa de representar *Els Mestres cantaires*. Aquella llunyana representació, que molts anys després tingué una represa menys efímera sota la direcció del *kapellmeister* Muck, no fou massa bona. No obstant, ella em féu comprendre que tal volta també fòra de Meyerbeer podia jo cercar un ideal dramàtic. I llavors vaig començar a estudiar Wagner.»

UNA NOVA CANTATA DE BACH. — Veus-aquí un aconiteixement que serà saludat amb joia pels admiradors de Joan Sebastià Bach : la troballa d'una cantata, fins avui desconeguda, *Meine Herze schwimmt im Blut* (Mon cor cobert de sang), per a soprano i orquestra. El Sr. C. A. Martienssen tingué la bona fortuna de descobrir en la Biblioteca Reial de Copenhague el manuscrit d'aquesta cantata, quedant provada sa autenticitat no sols per les característiques irrecusables de l'escriptura de Bach, sinó molt més encara per la música mateixa, que no pot ésser de cap altre compositor: pot atribuir-se a l'època de Weimar. La nova cantata ha sigut executada a Copenhague i a Frankfurt, i sens dubte farà sa via al costat de les altres creacions del mestre.

SÒBRES LA MÚSICA JAPONESA. — Llegim, en el darrer número del *S. J. M.*, de París, un curiós article consagrat a la música japonesa.

Volem retallar, de l'esmentat treball, els següents mots que un musicòleg japonès ha escrit en l'important revista musical japonesa *Ongahou Kai*.

«En tot allò que's refereix a la música, travessem en el Japó un moment ben ple d'incertituds. L'antiga música apareix passada de moda : la nova no ha sigut encara creada. Un hom se pregunta què passarà. No puc predir res, i, no obstant, sento perfectament el camí pel qual seria necessari dirigir-nos. El nostre art nacional té certament qualitats i és un llegat dels nostres antics esperits. No respon més lògicament a les noves necessitats socials i morals del nostre temps. Per de prompte, i considerat el problema des d'un punt de vista estrictament musical, no's pot pas dir si la música propiament japonesa és encara capaç de viure. La música popular, nomenada *Sangen Rakou*, no té harmonia, i apareix, per tant, un xic pesada. No pot pas traduir els sentiments delicats i complexos. No pot tampoc produir efecte en el gros públic. És un art de saló reservat a un reduït auditori. La *Nagaouta*, més moderna comparativament, no és tampoc gaire pròpia per al concert. I totes les altres músiques nostres presenten defectes anàlegs.

Es necessari comprendre que'ls nostres costums i els nostres gustos canvien, i que'ns agradaria sentir la música o bé dins de grans sales o bé al teatre. La música nacional perdrà, doncs, son valor. Però històricament és indispensable estudiar-la. Hem d'esdevenir concients del sentiment nacional per allò que's refereix a la música. Fins ara no s'ha estudiat el caràcter japonès sinó a través les obres literàries. Ara bé : la literatura no ofereix més que un element exterior. La música arriba fins a lo més íntim de l'ànima de la nació. No hem fet res respecte a allò que's refereix a la música. Els estrangers ja ho proven, emperò amb ben pobres documents.

A Europa es fan seriosos estudis d'història comparada de la música; s'envien savis a l'estranger per instruir-se. He visitat els arxius musicals de Berlín i de Viena. Va sorprendre'm la quantitat de documents que hi ha guardats : pot un hom fins trobar-hi músiques africanes. La música europea havent ja arribat al seu més alt grau de perfecció, es busquen camins nous i es guaita vers l'Extrem Orient i particularment vers el Japó.

Alguns europeus pretenen que la música japonesa és meravellosa. Ho dubto. Però no hi ha cap

pais on se pugui trobar, com en el Japó, lo que queda de diferents músiques, velles de mil anys. Tenim una infinitat de documents : els hem d'estudiar. El Conservatori de Tokio ha iniciat una enquesta sobre la música nacional. Malhauradament la quantitat destinada a aquesta obra és insuficient per assegurar-ne la realització.

Per lo que respecta a la música europea, fa quaranta anys que l'hem introduïda a la nostra terra, però no podem dir encara quins seràn els resultats d'aquesta implantació. Arribarem a servir-nos dels instruments, però respecte al cant no's pot preveure res, car la llengua japonesa és essencialment diferent de les llengües europees. Darrerament, un estranger que no està al corrent de la llengua japonesa ha escrit la música d'una òpera japonesa. No ha pas sortit victoriós. Per comprendre una música s'ha de conèixer abans el temperament i els costums d'una nació. Les notes no basten. Jo no espero res de bo de la barreja de les dues músiques. La música europea existeix des de fa mil anys, i la nostra es resisteix a tota evolució. Servim-nos, doncs, de tots aquests elements nacionals i estrangers com de simples referències, estudiem-los, i un novell art musical japonès apareixerà ben naturalment. Ara cal conformar-nos amb aquesta barreja. No tenim, al Japó mateix, l'exemple de l'existència de músiques diferents, així per allò que's refereix als llurs orígens com a la llur història : música cortesana, música sagrada, música popular...

Durant aquest regnat dels Mei-ji hem assegurat el progrés social, polític i militar. Artísticament, vivim sota l'imperi del tradicionalisme. Tenim el deure d'estudiar les condicions en les quals poden i podran produir-se els músics de geni.

...

LA MÚSICA A ALEMANYA. — Ja és sabut que és el lloc del món on més se conrea la música: és també, per tant, on l'ambient musical és més intens. A França el moviment musical va descentralitzant-se : són, en efecte, bastant nombrosos els concerts que s'organitzen a Lió, a Marsella, a Nancy, a Angers, a Lille, a Troyes, etc., etc. Amb tot, el moviment musical realment intens és necessari cercar-lo a París. A Alemanya, Berlín continua essent també el centre musical per excel·lència, emperò els concerts *provincians* que allí s'organitzen esdevenen nombrosíssims : durant la darrera temporada es donaren, a Munich, 430 concerts, 293 a Hamburg, 292 a Leipzig, 213 a Frankfurt, 190 a Breslau, 112 a Stuttgart i 99 a Karlsruhe. I a Berlín se'n donaren, llegidor, 1,210!

Sense comentaris.

...

EL MUSEU HEYER DE COLONIA. — El dia 20 del passat setembre s'inaugurà a Colonia el ric Museu d'instruments antics creat per Wilhelm Heyer. Conté 2,500 instruments antics, i, a més, 1,600 autògrafs, prop de 20,000 cartes, una admirable col·lecció de llibres i de partitures, i, en fi, 3,500 dibuixos i retrats. Tenim a la vista la fotografia del bell casal en qüestió. És veritablement superb.

També... sense comentaris.

...

CLAUDI DEBUSSY I ALBÉNIZ. — L'autor de *Pelléas* s'ocupa, en el darrer número de l'important revista musical parisenca *S. I. M.*, del concert donat darrerament, a París, per l'Orquesta Sinfónica de Madrid. Parla molt bé de la dita Orquesta, del seu distingit director, E. F. Arbós, i de totes les produccions de música espanyola que en l'esmentat concert s'executaren. Dedica, doncs, alguns mots, ben falaguers per cert, a J. Turina, a Pérez Casas, a Conrado del Campo i a l'Isaac Albéniz. Es d'aquest darrer, per altra part, de qui parla, el mestre Debussy, amb més extensió. Per tractar-se de l'opinió, ben autoritzada, del celebrat impressionista francès, volem traduir tot lo que escriu l'esmentat mestre sòbres el nostre plorat amic i compatriota Isaac Albéniz. Diu, doncs, Debussy, després d'haver fet observacions generals sòbres la música espanyola i els compositors espanyols:

«Entre ells apuntem el nom d'Isaac Albéniz. Virtuós incomparable, de primer, adquirí després una meravellosa coneixença del *métier* de compositor. Sense semblar-se per res a Liszt, el recorda per l'abundor generosa de ses idees. Sabé, el primer, treure partit de la melangia, de l'humor especial de la seva terra (era català). Poques obres musicals tenen el valor de l'*Albaicín*, del tercer recull d'*Iberia*, on un hom troba l'atmósfera d'aquelles vetllades d'Espanya que fan olor de clavell i d'aiguardent... Es com les sonoritats esmortuïdes d'una guitarra que's plany, a la nit, amb sobtat despertar-se, amb nerviosos sobressalts. Sense servir-se exactament dels temes populars, això és d'algú que n'ha begut, sentit, fins a fer-los passar dins sa música sense que ningú pugui veure la línia de demarcació.

Eritaña, del quart recull d'*Iberia*, representa la joia dels matins, la troballa propícia d'un hostel on el vi és fresc. Una gentada incessantment canviada passa llençant grans rialles acompanyades pel brogit de panderetes. Mai la música ha arribat a expressar impressions tant diverses, tant riques de color. Els ulls se tanquen com enlluernats d'haver contemplat massa imatges.

Hi ha encara altres coses, dins els reculls d'*Iberia*, on l'Albéniz ha deixat el millor d'ell mateix i on ha satisfet la seva gran preocupació de l'*escriptura* fins a l'exageració. I això mercès a la necessitat generosa que sentia de «llençar la música per les finestres».

NOVA PRODUCCIÓ D'ENGELBERT HUMPERDINCK. — La direcció de l'Opera Reial de Berlín anuncia per al dia 31 de l'actual desembre la primera representació de la novella producció d'Humperdinck, *Die Maritenderin*. Aquest cop se tracta, diuen, d'un drama històric.

L'obra, llegim, sembla inspirada per les de Weber i de Lortzing.

UN MANUSCRIT DE BEETHOVEN. — Aviat serà venut, a Berlín, el manuscrit primitiu del *Quartet op. 18, n.º 1*, de Beethoven, publicat pel mestre d'una manera ben diferent del manuscrit en qüestió. Aquesta primera versió, datant del 25 de juny del 1799, és completament

inèdita. Els temes són els mateixos que'ls de l'edició definitiva, però no tant ben treballats. En una lletra datant del 1.º de juny del 1801, Beethoven confessa que ha refet completament l'esmentat *Quartet*, que fou escrit, diu, en una època en la qual no sabia pas encara del tot com ha d'escriure's un quartet. L'obra primitiva és dedicada a un gran amic del mestre : C. F. Amenda. Veus-aquí l'esmentada dedicatòria :

«Car Amenda : Accepta aquest *Quartet* com un feble testimoni de la nostra amistat. Cada vegada que s'executi davant teu, recorda't dels dies que havem passat plegats; recorda't també com jo t'era i et seré sempre fidel.

Ton veritable i ardent amic

Lluís van Beethoven.»

...

SÓBRES EL «PARSIFAL».— La casa Oswald Mutze, de Leipzig, anuncia un recull d'articles (que sembla que apareixerà aviat) deguts a Moritz Wirth. Apareixeràn sota'l títol : «*Parsifal*» sots un nou dia. Alguns d'aquests articles han sigut publicats, emperò la majoria són nous. L'autor preté revelar sota quina forma definitiva, jamai realitzada, havia Ricard Wagner concebut la seva famosa producció.

.....

Necrologia

El dia 3 del present mes, jove encara, quan aquesta la seva estimada Barcelona començava a gaudir dels fruits de la seva activitat i de son zel de Pastor, va passar a millor vida el nostre digníssim Prelat Dr. D. Joan J. Laguarda.

De gran profit fou per a la causa de la música religiosa la seva curta estada al davant de la diòcesi de Barcelona : ell posà tot son entusiasme perquè el III Congrés Nacional de Música Sagrada donés fruits ben esplendorosos, i amb afecte paternal sabé fer-se seves les conclusions del Congrés i, fermament amb aquella activitat que fou son distintiu, treballava per la seva realització.

La seva circular publicada en el *Boletín Oficial Eclesiástico*, amb data del 29 de març del present any, recordant l'estricta compliment de les inspirades disposicions del Pontífex Pius X sòbres la música sagrada en son memorable *Motu-proprio*, fou un document en el qual surava la seva ferma voluntat, i amb son entusiasme per la prompta implantació en aquesta ciutat de l'Escola Superior de Música Sagrada es conquistà la simpatia dels conreadors de la música religiosa.

Amb la mort de tant virtuós Prelat l'ORFEO CATALÀ perd un dels seus millors amics : mai més oblidarem aquella finesa amb la qual volgué demostrar-nos el gran amor i la gratitut que per nosaltres sentia pel nostre concurs en la realització del III Congrés Nacional de Música Sagrada.

Descansi en pau tant il·lustríssim senyor, el record del qual servaràn amb fervor tots els barcelonins.

De pròxima publicació

F. PUJOL

L'OMBRA DEL REI

Chor per a veus d'home

Primer premi de la Festa de la Patria, celebrada a Montserrat

CASA DOTÉSIO, editors : Portal de l'Angel, 1 i 3, i Rambla de Sant Josep, 29

BARCELONA

MÚSICA : PIANOS : INSTRUMENTS

J. SANCHO CONDIS

« Escuela de Dobles Notas » i son « Auxiliar »

per a Piano

PREUS: { *Escuela de Dobles Notas*. Llibre complet, **12 pessetes**.
Separadament, en tres quaderns, **5 pessetes** cada quadern.
Auxiliar, **3 pessetes**.

Obres recomanades pels mestres Vidiella, Granados, Malats, Pellicer, Costa i Nogueras, Canals, Rodríguez Alcántara, etc.

Se ven en tots els magatzems de música i a casa el seu editor, J. Sancho Condis, Passeig de Gracia, 50, 2.ª, 1.ª - BARCELONA.

CANÇONER SELECTE

VOLUM IV

FAURÉ

Traducció i publicació de JOAQUIM PENA

Un volum relligat de 100 planes, amb 25 CANÇONS

Text català i castellà, **10 PESSETES**

Se ven a les llibreríes, en els magatzems de música i a l'Orfeó Català